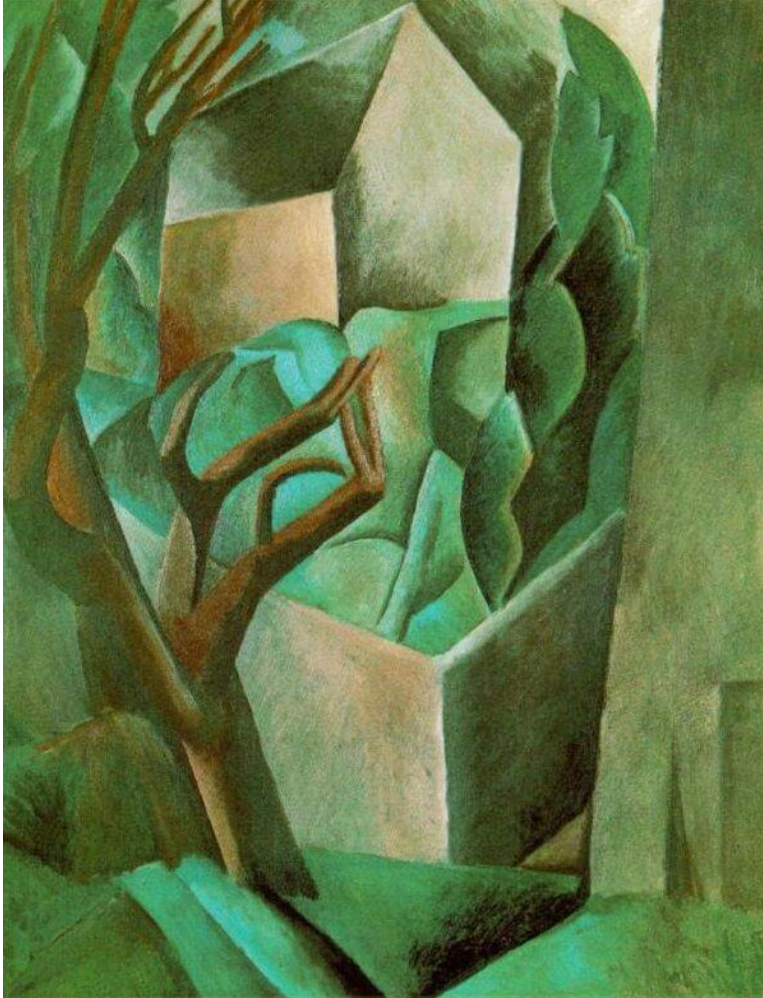

1^E DEEL,
Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

#1 Deze ochtend kijken we naar *Bijbelse tuinen*. Het idee van een tuin heeft in de Bijbel een bijzondere - laat ik zeggen: paradijselijke - betekenis.

We weten in dit dorp allemaal hoe bevoorrecht je bent met een huis met een tuin - en helemaal hoe je dat *wás* wanneer je in de situatie bent dat je huis en tuin hebt moeten verruilen voor een appartement.

#2 Stedenbouwers hebben toen de steden zich uitbreidden omdat steeds meer mensen erheen verhuisden altijd geweten dat *parken* noodzakelijk zouden zijn. Als de lente begint, de zon lonkt en de zomer in aantocht is, willen mensen buiten *vertoeven* - zoals hier op het schilderij, eveneens van Picasso.

#3 Een tuin streelt de zinnen: de zon op je huid, de geuren van de bloemen, het gras onder je blote voeten, de kleuren, de vormen, de aanleg zijn oogstrelend en de geluiden van vogels en insecten en ruisende bladeren strelen het oor - deze foto dankzij Jaap van de tuin van de componist Maurice Ravel, die heel deze paradijselijke zintuiglijkheid weer wist te vertalen in muziek.

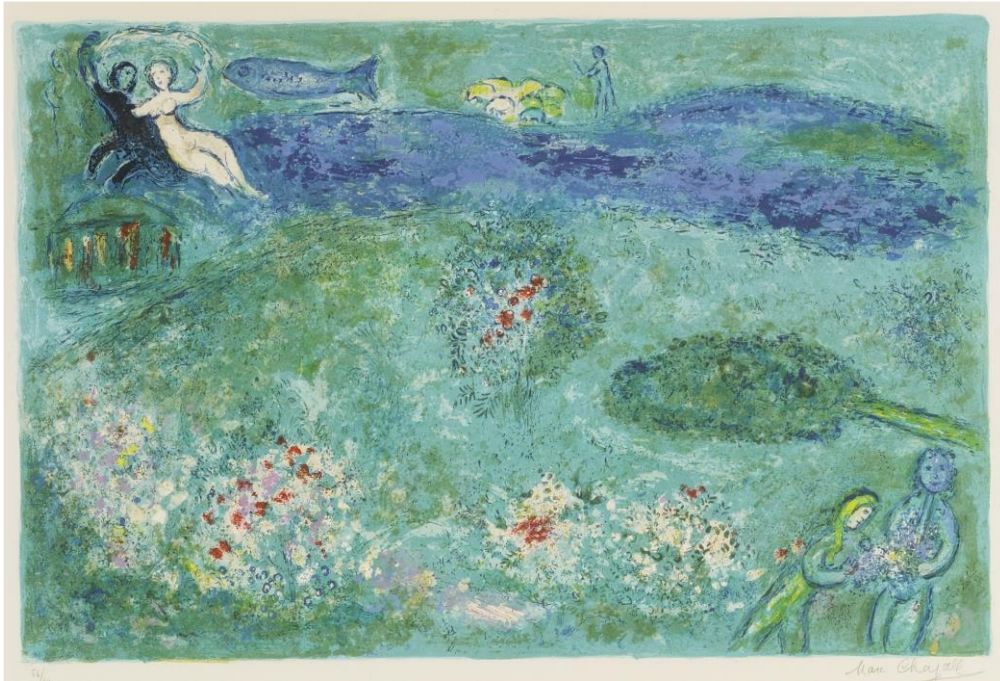
#4 In de Bijbel is een tuin een verovering op de wildernis en daarmee zowel een wonder als een cadeau. Als het land door oorlogen is verwoest spreekt de profeet Jesaja de mensen moed in met de woorden: *De HEER troost Sion, Hij biedt troost aan haar ruïnes. Hij maakt haar woestijn aan Eden gelijk, haar wildernis wordt als de tuin van de HEER. Het zal een oord zijn van vreugde en gejuich, waar muziek en lofzang klinken.* Als een wederopstanding klinkt het - het moet vooral *hoop* geven wanneer je land eruit ziet als Gaza of Oekraïne.

#5 De Bijbel *begint* ook met het veroveren van de wildernis, God scheidt *leeftuim* op een woeste lege aarde. Alles begint met *scheppen*, het tegenovergestelde van afbreken. Alleen door *op te bouwen* - opbouwend te zijn - kunnen mensen leven.

U ziet rechts op dit schilderij van Jeroen Bosch 'de tuin van het plezier'. De Schepper heeft in Eden, in het Oosten, waar het licht begint en het leven ontspringt, een *hof* gemaakt. Een wereld waarin alles en iedereen mag bloeien. Ópbloeien en úitbloeien tot we samen een wereld vormen - veelkleurig en vredig, vol plezier en vreugde.

Links Adam en Eva, op hén zoomt het verhaal in. Het is niet goed dat een mens alleen is, zegt God, ze hebben *liefde* nodig en die kun je alleen aan een *ander geven* en van een *ander krijgen*.

#6 Hulp en tegenover. Elkaar helpen, elkaar aanvullen, ánders mogen zijn. Elkaar behoeden, elkaar een plek gunnen - niét elkaar kleineren, in de hoek drijven, aan hun lot overlaten. Dit is het Paradijs, niet het Witte Huis.

#7 De boom van kennis van goed en kwaad staat er om je daaraan te herinneren. Wanneer iemand meent dat die kennis voor het *grijpen* is, dat je er slechts je hand naar hoeft uit te strekken en er een hap van te eten om *dán* de wijsheid in pacht te hebben - die verandert dat Paradijs in gelijkhebbij, in *heersen* over de ander, in anderen de maat nemen en de les lezen.

#8 Het Paradijs - de verovering op de jungle, op het recht-van-de-sterkste: door *liefde* - wordt dan een donker onherbergzaam woud, waarin Adam en Eva de weg kwijt zijn. 'Handen af van juist *die* boom, niet zelf voor God spelen, niet voor jezelf beginnen en van God losraken. Het laatste woord is niet aan het eigen gelijk, maar aan de liefde.

===MUZIEK===

2^E DEEL,

#9 Over de liefde als een ongerepte, bloeiende, zinderende, alle zinnen strelende tuin waar mensen het opperste plezier vinden in hun samen zijn, dichtte koning Salomo zijn Hooglied. Beelden van erotiek en plezier dansen om elkaar heen, ik zal maar zeggen 'de bloemetjes en de bijtjes' zoemen en zoenen dat het een lieve lust is.

#10 Het is een vrolijk boekje over wat kan opbloeien tussen mensen en hen aan elkaar verbindt. Veelal in een tuin. Als er niet óók een diepzinnige betekenis uit viel op te diepen, (of: ingelegd) had het boekje de canon nooit gehaald.

#11 En die betekenis *is* er gekomen. Vanuit de gedachte dat in liefde verbonden óók betekent dat je elkaar *vrij maakt* (denk aan de verwantschap met het woord *vrijen*), elkaar helpt, rédt, tot bloei laat komen, leest de Joodse traditie deze liederen altijd met *Pesach*: als de bevrijding uit slavernij in Egypte wordt herdacht en gevierd.

In Hooglied is er een meisje dat langs strenge wachters moet om met haar geliefde mee te kunnen gaan. Hun liefde bevrijdt haar uit haar omsloten hof - de *kus* van de liefde bewerkt bevrijding.

Het schilderij 'De Kus' van Gustav Klimt is voor mij daarom behalve prachtig romantisch ook - zeker door al dat goud - bijna een icoon. Die kus - en alles waar zij voor staat - is een *heilige* zaak, van grote diepe menslievendheid. God zelf is met zijn liefde aan het werk, om niet alleen in heerlijke verliefdheid maar in *alle* dimensies van de liefde: 'in goede en in kwade dagen, rijkdom en armoede, ziekte en gezondheid' elkaar te bevrijden van het lot dat ons treft - met liefde dus!

#12 In de kerk heeft dit zinnelijke liedboekje het gered omdat men er - zie de afbeelding - de vereniging van Christus, bruidegom en de kerk, bruid, in zag: *hún* innige verbintenis van liefde.

#13 Hoe dat ook zij: uiteindelijk gaat het om de trouw, de verbondenheid van mensen aan elkaar (echt niet *alleen* in een huwelijk trouwens) om het *vuur* dat brandt dat maakt dat we voor elkaar door het vuur gaan.

Hier een kunstwerk uit de Joodse traditie bij de woorden waar het Hooglied ons diep mee raakt: 'Draag mij als een zegel op je hart, als een zegel op je arm. Sterk als de dood is de liefde, beklemmend als het dodenrijk de hartstocht. De liefde is een vlammend vuur, een vuurgloed van de HEER'. Dát is het vuur onder alles, dat alles in gloed zet en de vlam brandende houdt.

===MUZIEK===

3^E DEEL,

#14 Het beeld van de tuin geeft Jezus de woorden in het hart die zeggen dat we ons geen zorgen hoeven te maken. Over ons leven, kleren, eten, drinken - en hoewel we er genoeg van hebben maken we ons die zorgen wél.

#15 'Niet doen', zegt hij, 'dat doen de vogels ook niet - en de hemelse vader voedt ze tóch wel'.

#16 En de bloemen maken zich geen zorgen en ze groeien. En de lelies ook niet - en ze bloeien tóch wel.

#17 En zeg nou zelf: is dat alles nog niet veel mooier dan de verbeterde verkregen rijkdom van een koning Salomo? Verwondert een blauwe hemel of een boom vol bloesem ons niet veel méér, ráákt het gezang van een vogel of het ruisen van de zee ons niet veel dieper dan alles waar we zo hard voor werken en vervolgens krampachtig proberen te behouden?

#18 Is leven van de verwondering niet veel ontspannender en rijker dan je een burn-out werken voor de zoveelste vakantie?!

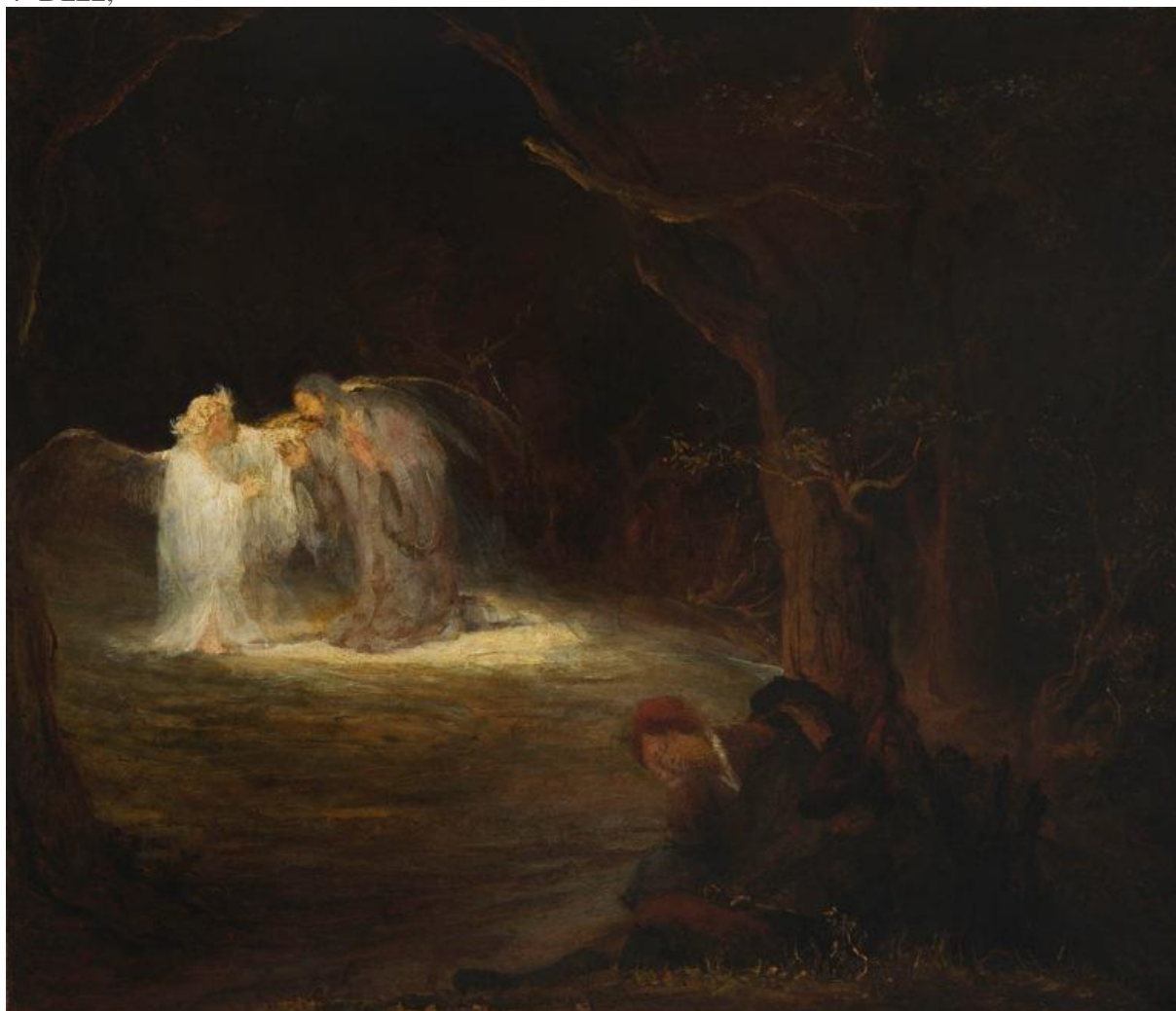
Er is een onzichtbare connectie - verbondenheid - met een *bron* in ons leven. Een bron van inspiratie, van *liefde*, die ons méér doet, méér verbindt met wie wij zijn dan alles wat we bij elkaar kunnen presteren!

#19 'Maar we moeten toch wel de handen uit de mouwen steken?!' zult u tegenwerpen. Welnu, kijk eens hier. Op dit schilderij van de Mexicaanse schilder Diego Rivera zie je de pracht van lelies. Een hele mand vol. Maar die mand vol pracht moet wel opgetild worden. Het is en zware mand, zoals je *leven* zwaar kan zijn. je kan je er - zoals dit bloemenmeisje - een breuk aan tillen.

Maar kijk eens goed: er staat iemand letterlijk en figuurlijk achter haar. Je ziet nog net zijn schedel, maar vooral twee sterke handen en twee stevige voeten die haar de zware last helpen dragen. 'Zal God niet zó voor ons zorgen?'

===MUZIEK===

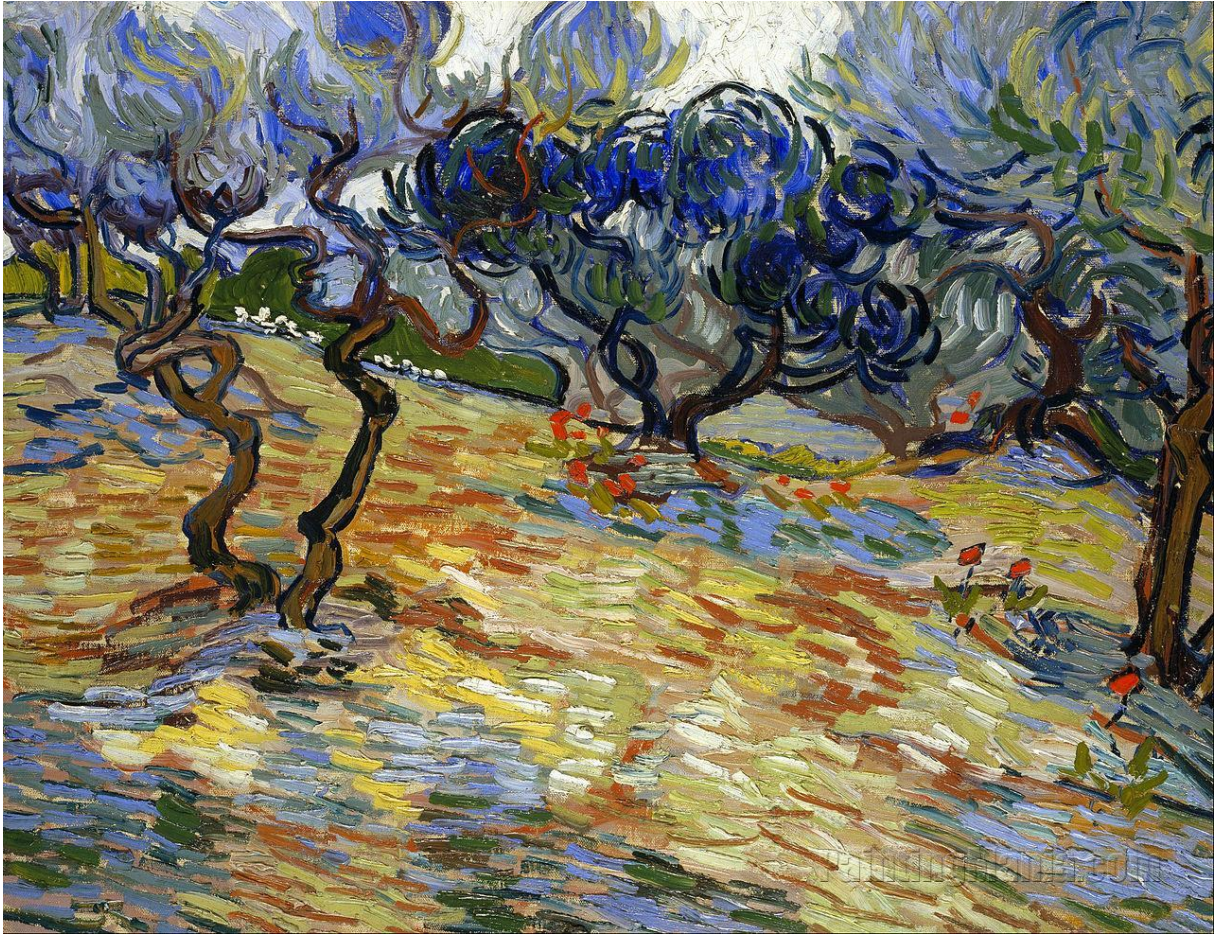
4^E DEEL,

#20 Vlak voor zijn arrestatie en dood gaat Jezus naar een tuin, de hof van Getsemané. Het is een duistere tuin. Het is er ‘donker en de nacht zal komen, de nacht van de strenge bittere dood’. Met de moed der wanhoop bidt hij dat hij het áán zal kunnen, de liefde voor mensen die zoveel van hem vraagt. Of hij de nacht zal doorkomen.

Alsof het winter is in de tuin, ze wacht op de lente, ze hoopt op licht, op verlichting en uitkomst. Dat is het donker in ieders leven, waarin je uiteindelijk alles uit handen geeft, in Gods handen legt - al lijkt het niet anders dan je overgeven aan dit donker. ‘Zoals een zaad gezaaid wordt tot de oogst’.

#21 De schilder Vincent van Gogh beleefde een gitzwarte periode aan het einde van zijn leven. Hij was opgenomen in dit gesticht en voelde zich gevangen.

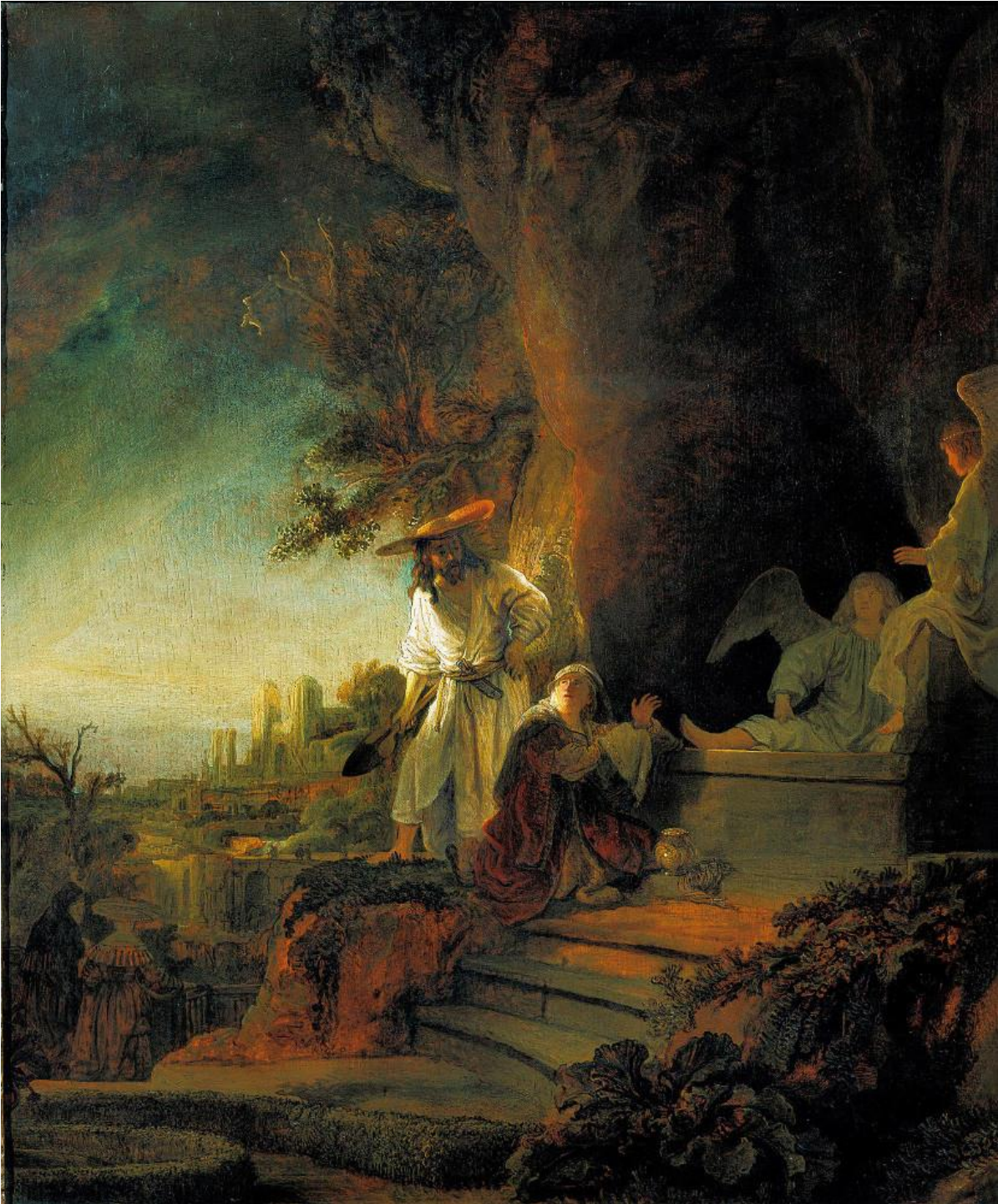
#22 In de omgeving waren veel olijfgaarden. Nieuw voor Van Gogh. Hij stortte zich erop als onderwerp voor zijn schilderkunst. Maar daar zat wel de wrange notie onder dat - vanwege zijn eigen zware geestelijk situatie - de olijfbomen de dimensie kregen van *Jesus'* hof der olijven (Getsemané): Vincent was zélf in een olijfgaard beland en hij moest daar net als Jezus zijn lijden accepteren.

#23 Ik las nog ergens dit verhaaltje hierbij: *‘Het is frappant dat hij in de kliniek post kreeg van Gauguin en Bernard, die beiden meldden dat ze werkten aan schilderijen van Christus in Getsemané. Van Gogh ontstak in woede. Alleen uit een intens spiritueel contact met de werkelijkheid kon zo’n beeld ontstaan, nooit uit de fantasie alleen. ‘Bernard heeft waarschijnlijk nog nooit een olijfboom gezien’, schreef hij, laat staan dat hij, zoals Vincent, werkelijk als een Christus had geleden.*

===MUZIEK===

5^E DEEL,

#24 Het hele Evangelie ontleent zijn betekenis aan de opstanding: dat álles wat gezegd en gedaan is niet vergeefs is geweest, dat de liefde die uiteindelijk op de dood uitliep, niet verspild, niet verloren is gegaan - maar is *gezaaid* in donkere aarde om in een nieuw seizoen weer aan het licht te komen. Dat de verovering van humaniteit op woeste barbarij - die hóóp die ons is - weer zal bloéien.

Daarom speelt het opstandingsverhaal zich af in een *tuin*. Het graf daar blijkt leeg. De mannelijke leerlingen van Jezus zijn onthutst naar huis gegaan. Maar Maria Magdalena blijft in de tuin achter. Zal ze het begin van bloei, van nieuw leven, nieuw geloof, nieuwe hoop of liefde ontdekken?

Het is dé vraag - ook vandaag de dag en niet alleen in de lente of met Pasen - die we ons altijd moeten stellen. Herken je een nieuw begin, herken je wanneer iemand na een moeilijke tijd weer wat licht in de ogen krijgt? Herken je kansen om meer liefde te geven en te ontvangen?

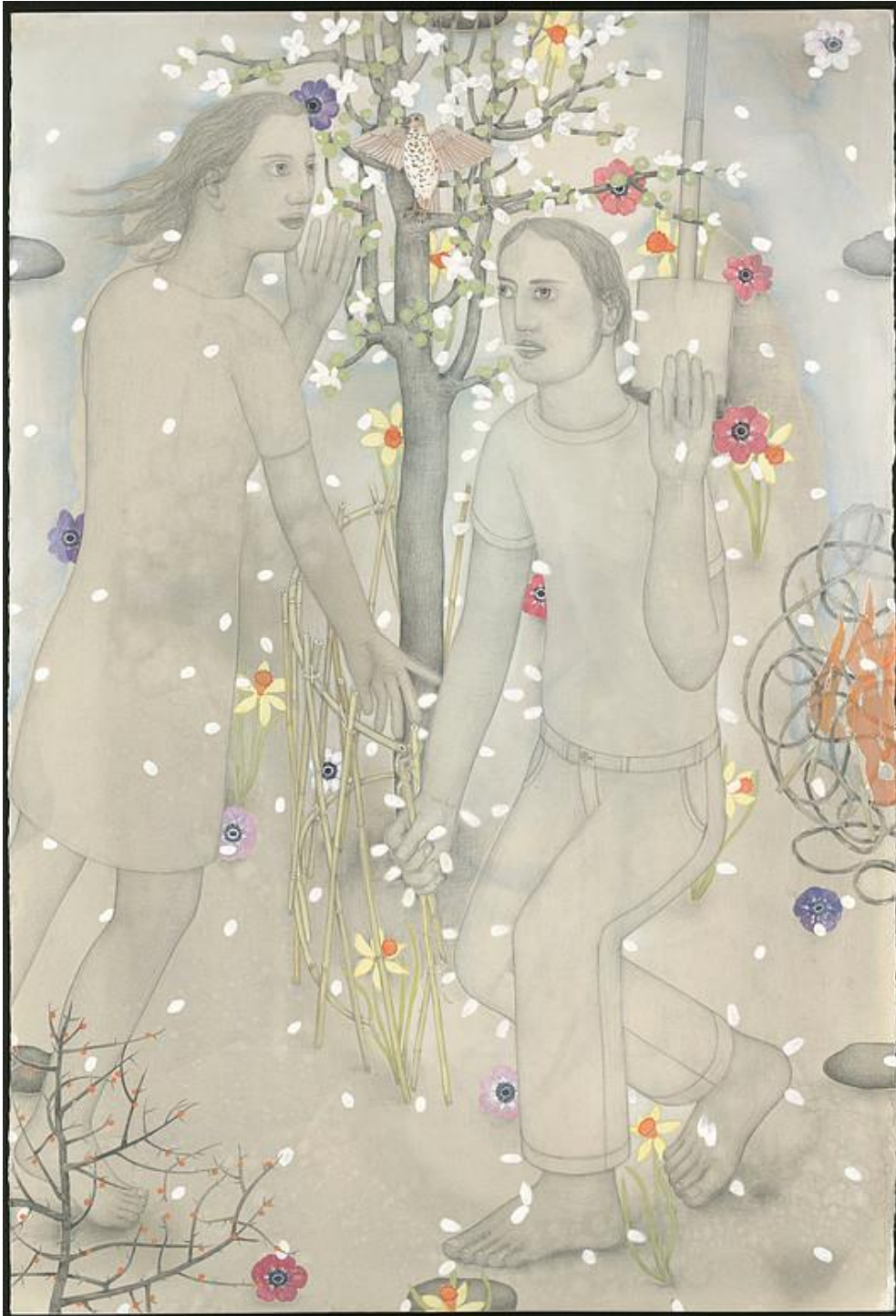
Maria herkent nog niks. Ze ziet alleen een tuinman. In de kunstgeschiedenis - hier bij Rembrandt - aangegeven door een hoedje en een schep.

#25 Maar het *is* Jezus - ze kan, als ze wil en zich opent, in deze tuinman Jezus herkennen. Zoals je in ieder mens méér kunt herkennen dan alleen wat je ziet of dént dat je ziet. Een mens, om liéf te hebben, zoals in Hooglied, om je te laten bevrijden van de zwaarte van het leven door de liefde of de verbondenheid met anderen.

#26 Zoals Adam en Eva elkaar zoeken en vinden, zo hier Maria Magdalena en Jezus. Het is niet goed dat mensen alléén zijn, eenzaam, zonder contact. Ken elkaars naam, spreek elkaar aan - en je zult herkennen de liefde die opbloeit.

#27 In een tuin ‘verwacht’ je een tuinman. En zie je dus een tuinman. Maar er is lós van alle “kaders”, beelden, vooroordelen, zoveel *meer* in mensen te ontdekken.

Zelfs het wonder van God, dat liefde is sterker dan de dood.

Moge het zo zijn, Amen

=== INTERLUDIUM ===